

ISRAEL-EU BUSINESS INFORMATION SHEET

גיליון מס' 13 של העלון

יחסי ישראל האיחוד האירופי

- יחסי ישראל האיחוד האירופי
- מה מתבשל בבריסל?
- מה קורה באיחוד האירופי?
- גוש היורו
- מיסוי באיחוד

הבקשות הישראליות מגרמניה

משלחת ישראלית שביקרה בברלין, זמן קצר לפני כניסת גרמניה לנשיאות האיחוד האירופי, העלתה שורה של בקשות ישראליות שיטופלו ע"י גרמניה בחודשים הקרובים. טרם ברור אם הגרמנים יוכלו להיענות לכל הבקשות, בשל העומס המוטל עליהם.

בין היתר, הועלתה הסוגיה של השתייכות ישראל למסגרת השכנות האירופית ה-ENP, הסדרת הסכם תקינה, לקדם הסכם על סחר אלקטרוני, מתן אפשרות לחברות ישראליות להשתתף במכרזים הציבוריים במדינות האיחוד אירופי ועוד. גם ביקשו סיוע במו"מ על קידום הליברליזציה בתחום השירותים. נציגי ישראל גם ביקשו את הסיוע של גרמניה במו"מ עם הנציבות על גובה התשלום של ישראל ביחס להשתתפות בתוכנית המו"פ השביעית. האיחוד האירופי רוצה סכום גבוה יותר כדמי השתתפות בתוכנית הזו המתבצעת במשך שבע שנים. גם האיחוד האירופי דורש ערבות של משרד האוצר הישראלי ביחס לתשלום דמי השתתפות, והאוצר לא הסכים להיענות לדרישה הזו.

מועצת ההתאגדות עם האיחוד במאסר

מועצת ההתאגדות ישראל-האיחוד האירופי תקיים את המפגש החצי שנתי במאסר בבריסל. זו תהיה הזדמנות לסקור את ההתקדמות ביחסי ישראל האיחוד האירופי.

אחד הנושאים שיועלו לדיון במועצת ההתאגדות יהיה נושא השירותים. ישראל תבקש הבהרות ביחס להתקדמות בדיונים על הליברליזציה בתחום השירותים בין ישראל לאיחוד האירופי, כאשר ישראל תבהיר כי אינה מוכנה שההסכם על השירותים לא יוחל על מדינות אגן הים התיכון. ישראל תדגיש שאינה מוכנה שהויתורים לאיחוד בתחום השירותים לא יינתנו למרוקו, למשל, השייכת למדינות השכנות האירופיות.

נציגי ישראל מתכוונים לבקש הבהרות עד כמה האיחוד האירופי מוכן להתקדם בתחום השירותים. נראה, כי בנציבות האיחוד טרם גיבשה עמדה בנושא השירותים, כי עדיין לא מתייחסים לישראל כספקית שירותים.

התבטאויות אולמרט ולבני על היחסים עם האיחוד האירופי

השגרירים של מדינות האיחוד האירופי מביעים סיפוק מההתבטאויות החיוביות של ראשי מדינת ישראל ביחס ליחסים עם האיחוד האירופי. הם מציינים, כי אין עתה שום מגבלה למערכת היחסים בין ישראל לאירופה ונכנסים לעידן של ירח דבש, לאחר כמה שנים של יחסים קרירים.

אהוד אולמרט, ראש הממשלה, הופיע בפני שגרירי מדינות האיחוד האירופי בביתו של שגריר פינלנד בישראל. המפגש התנהל בצורה חיובית. אולמרט אמר, כי יש מקום לשיפור ביחסים בין ישראל לאירופה עד כמעט למעמד של חברות של ישראל באיחוד האירופי. זו המטרה שהציב אולמרט, שלא השמיע ביקורת על מדיניות השכנות האירופית, שישראל נמצאת במסגרתה.

גם ציפי לבני, שרת החוץ, השמיעה דברי שבח ליחסים המתהדקים בין ישראל לאיחוד האירופי. היא גם כן אמרה, שיש מקום להעלות דרגה את היחסים עד על סף חברות של ישראל באיחוד האירופי. לבני הצביעה על הידוק היחסים בין ישראל לאיחוד האירופי במהלך החודשים האחרונים, במיוחד במלחמת לבנון השנייה. לבני שיבחה את הסיוע הדיפלומטי של מדינות האיחוד האירופי בהשגת הפסקת האש במלחמת לבנון.

הבנק האירופי להשקעות מחדש פעילותו בישראל

הבנק האירופי להשקעות (EIB) מחדש את פעילותו בישראל, לאחר 11 שנה שהבנק נעדר מכאן. הבנק רוצה להשתלב במימון פרויקטים של תשתיות בתחומים שונים ומוכן להקצות אשראים של מאות מיליוני יורו. במקביל, הבנק בוחן אפשרות לגייס הון בבורסת תל-אביב באמצעות הנפקת אמיסיות של אגרות חוב. כסף זה יהיה מיועד למימון הפרוייקטים בארץ, וינתן בריבית קצת נמוכה יותר מהמקובל, אבל הם צרכים להבטיח הגדלת תעסוקה ואיכות סביבה.

פיליפ דה פונטיין ויב, סגן נשיא הבנק האירופי להשקעות, הגיע לארץ לרגל מתן הלוואות הראשונות. הוא חתם עם משרד האוצר על מתן הלוואה של 200 מיליון יורו. הלוואה מיועדת למימון פרויקטים לטיהור מי שפכים במועצות מקומיות קטנות של עד 200 אלף תושבים. בנוסף, חתם הבנק האירופי על הסכם להעמדת אשראי של 75 מיליון יורו לבנק הפועלים לצורך מימון פעילות עסקים קטנים ובינוניים. בראשונה חתם הבנק האירופי על מתן הלוואות למגזר העסקי בישראל ללא ערבות מדינה.

הבנק האירופי מעוניין להשתלב בשורה של פרויקטים בארץ. הבנק רוצה להשתלב בפרוייקט הקמת מתקן התפלת מים בחדרה. כמו כן, הבנק האירופי מגלה ענין במימון פרויקט של חידוש קו הרכבת מנמל חיפה לירדן כדי להעביר מטענים בין הנמל לירדן. אף יש מגעים על השתלבות במימון הרכבת הקלה בת"א. בנוסף, הבנק הביע ענין בהשתלבות במימון נמל התעופה המשותף אילת-עקבה.

השפעת מלחמת לבנון על הסחר עם אירופה

למלחמת לבנון השנייה תהיה השפעה על המסחר בין ישראל לאירופה. ד"ר רובי נתנזון, מנכ"ל מרכז מאקרו לכלכלה מדינית, הציג את תוצאות המחקר בכנס IEPN של קרן פרידריך אברט ומרכז מאקרו לכלכלה מדינית שנערך במשרדי קרן פרידריך אברט.

נתנזון מציון, כי על אף המצב הכלכלי היחסי הטוב של ישראל, היא אינה ממצה את הפוטנציאל הכלכלי שלה, עקב המשברים הביטחוניים הפוקדים אותה. הוא הוסיף, כי ההשפעות השליליות של המלחמות על הכלכלה נמשכות בין 5 ל-7 שנים, ולכן ההערכה היא שהגירעון המסחרי בין ישראל לאירופה יעלה עד 2011 ליותר מ-7%.

במהלך יום העיון הוצגו ניתוחים מהיבטים שונים על יחסי ישראל האיחוד האירופי. ד"ר שלמה שפירו, מאוניברסיטת בר-אילן, הציג סקירה על המעורבות של פקחי האיחוד האירופי בפעולות לפיקוח על הפסקת אש בלבנון ובמעברי הגבול למצרים. ואילו ד"ר טל שדה, מאוניברסיטת ת"א, סקר את יחסי ישראל האיחוד האירופי על רקע השיקום הכלכלי של לבנון.

שגריר פינלנד בישראל, קארי ויזאלאינן, סקר את התפקיד החדש של האיחוד האירופי במזרח התיכון. הוא ציין את התפקיד שמילאה פינלנד כנשיאה התורנית של האיחוד האירופי במחצית השנייה של 2006.

מדיניות השכנות האירופית מקדמת את היחסים עם ישראל

דו"ח ההתקדמות של יחסי ישראל-האיחוד האירופי, במסגרת מדיניות השכנות האירופית, בודק את ההישגים מאז אימוצה הרשמי של תוכנית הפעולה באפריל 2005. על פי הדו"ח, תוכנית הפעולה העמיקה וחיזקה את שיתוף הפעולה במגוון רחב של תחומים. שיתוף הפעולה בין האיחוד האירופי לישראל התפתח בתחומים של דו-שיח פוליטי, מאבק בטור, עידוד סחר והשקעות, משפט וביטחון, מדע וטכנולוגיה, לרבות שיתוף פעולה בתחום החלל, וכן השכלה גבוהה.

הנציבה לענייני חוץ, בניטה פררו-ולדנר, ציינה כי מדיניות השכנות האירופית תורמת באופן ממש ליחסים בין האיחוד האירופי וישראל. נייר העמדה ביחס ליחסי ישראל האיחוד האירופי יידון בתקופת כהונתה של הנשיאות הגרמנית באיחוד האירופי.

גם דווח כי התקציב המתוכנן עבור מדינות הכלולות במדיניות השכנות האירופית לשנים 2007-2013 עומד על 12 מיליארד יורו, שהם 2% יותר בשיעור ריאלי מן הסכום שהועמד בתקופת התקציב הקודמת. טרם ברור אם ישראל תהינה מהסכום הזה, כי ישראל מוגדרת כמדינה מפותחת ולא עומדת בקריטריונים של קבלת סיוע מקרן ההשקעות למדיניות הכלולות בשכנות האירופית.

סדנה בינלאומית על הסכסוך הישראלי פלשתינאי

סדנה בינלאומית על דרכי היציאה מהסכסוך במזרח התיכון נערך בריסל במשרדי קרן פרידריך אברט בהשתתפות ישראלים, פלשתינאים ובכירים מהאיחוד האירופי. במיוחד נבחן כיצד האיחוד האירופי יכול למלא תפקיד פוליטי בהחזרת התהליך של מו"מ על מסלול מעשי.

הסדנה נפתחה בהרצאות של חבר הפרלמנט האירופי ויו"ר סיעת PES, מרטין שולץ, שר החוץ הפלשתינאי לשעבר, נאסר אל קאדווה, והמנכ"ל לשעבר של משרד החוץ הישראלי, רון פרסאור. לאחר מכן, התנהלו דיונים בשורה של נושאים כמצב ברצועת עזה, מצב הרשות הפלשתינאית וכיצד האיחוד האירופי יכול למלא תפקיד בהחזרת המהלך הפוליטי למסלול. כן הייתה פגישה של משתתפי הסדנה עם אנקו לאנדאבורו, מנכ"ל האגף לענייני חוץ נציבות האירופית.

הישראלים שהשתתפו בסדנה היו ד"ר יאיר הירשפלד, רון פרסאור, ח"כ דני יתום, שלמה הררי, ברוך שפיגל, ועודד גרנות. הנציגים הפלשתינאים היו נאסר אל קאדווה, מוחמד

הוראני, גאסן אל-חאטיב, ומאהדי עבדל-חאדי. חלק מהפאנלים נוהלו ע"י הרמן בונץ, נציג קרן פרידריך אברט בישראל, ובכירים ממשרדי הקרן בבריסל.

מה מתבשל בבריסל?

גרמניה מקדמת עדיפויותיה באיחוד אירופי

גרמניה נכנסה בתנופה לתפקיד נשיאת האיחוד האירופי ב-1 בינואר. היא הבהירה כי בכוונתה לקדם את עדיפויותיה במהלך החודשים הקרובים, ותשאיר אחריה שורה של נושאים שיהיה צורך לטפל בהם והבטחה כי למדינות שתקבלנה את הנשיאות בשנים הקרובות צפויה מלאכה רבה בגוש אירופי המונה עתה 27 מדינות.

עוזרי הקאנצלרית הגרמנית, אנגלה מארקל, ציינו כי הם יודעים שהציפיות מהם לעורר מחדש את האיחוד האירופי הן רבות. הם אף שיגרו איתותים כי לא יהיה ביכולתם להתמודד עם שורה רבה של בעיות בתקופת חצי השנה, ולכן הם אינם רוצים לעודד ציפיות רבות.

בין הנושאים בסדר העדיפויות של מארקל:

- הכנת חוקה אירופית שניתן יהיה לבצע אותה. המטרה היא שבסוף הנשיאות של גרמניה תהיה מפת דרכים לטיפול בחוקה האירופית.
- טיפול והבטחת אספקה סדירה של אנרגיה למדינות האיחוד האירופי.
- התמודדות עם המשבר האקולוגי.
- הובלת המגעים בין האיחוד האירופי לרוסיה כדי להגיע להסכם שותפות חדש בסוף 2007, אשר יחליף את ההסכם הקיים שיסתיים בסוף השנה. במרכז הדיונים תהיה המטרה להגיע להסכם להבטחת אספקת גז למרכז אירופה, עקב החששות שרוסיה משתמשת במקורות הנפט והגז כמכשיר במדיניות החוץ שלה.
- טיפול בארגון נציבות האיחוד האירופי כדי להקטין את הסבכים הביורוקרטיים.

הצהרת ברלין תיחתם במאס

במלאות 50 שנה לחתימת חוזה רומא להקמת הקהיליה הכלכלית האירופית, יתכנסו הנשיאים וראשי הממשלות בברלין במאס. הם עומדים לחתום על הצהרה מחייבת ביחס לערכים הבסיסיים והמטרות של האיחוד האירופי.

אולם עבודה מעטה נעשתה ביחס להצהרה חשובה זו. עתה יצטרכו לטפל בהצהרה זו כדי להעניק לה תוקף. מיטב מנסחי הצהרות חשובות יירתמו למלאכה הזו, כדי שיוכלו לקבל הסכמה על הצהרה חשובה זו מצד 27 מדינות האיחוד האירופי. ההצהרה הזו תציב את היעדים והאתגרים של האיחוד האירופי לשנים הקרובות.

הבעיה תהיה להשיג את הסכמת כל מדינות האיחוד. לכן, מעריכים שלא יגיעו לחידוד בנוסח ההצהרה הזו, אלא יגיעו להסכמה כללית בסעיפי ההצהרה. העימותים עצמם צפויים בעת הדיונים על ניסוח של חוקת האיחוד האירופי, אשר ככל האפשר יימשכו עד שנת 2009.

לשולל ממדינות קטנות מינוי של נציבים

סערה חדשה באיחוד האירופי. גנטור וארגון, סגן נשיא האיחוד האירופי, גורס כי יש לשקול מחדש לתת למדינות קטנות באיחוד תפקיד של נציב במשרה מלאה, במסגרת רפורמה מרחיקת לכת במוסדות המנהלים של האיחוד האירופי. הוא שולל הגדלת מספר הנציבים באיחוד, בעקבות צירוף בולגריה ורומניה. וארגון העלה הצעה זו במסגרת רפורמה במוסדות האיחוד האירופי שתבוצע כאשר תאושר החוקה החדשה של האיחוד האירופי.

ההצעה של וארגון שמדינות קבלות באיחוד לא תהיינה זכאיות לקבל פקיד של נציב במשרה מלאה. הוא מציע שהמדינות הקטנות תקבלנה משרה של נציב בחצי משרה. לדעתו מדינה קטנה תהנה יותר מנציב בחצי משרה שיפעל בתחום חשוב, מאשר נציב במשרה מלאה שיקבל תחום בלתי משמעותי וירגיש מתוסכל. הוא גורס, כי דרושה נציבות קטנה, יעילה עם יכולת לתפקד בצורה אפקטיבית. אולם ההצעה הזו מנוגדת למה שנאמר בהצעת חוקת אירופה.

על פי החוקה המתגבשת, יש יחס שווה למדינות הגדולות והקטנות באיחוד. הדבר נעשה ע"י הנהגת שיטת רוטציה ביחס למספר קטן של נציבים החברים בנציבות האיחוד האירופי. באמצעות ההצעה של קביעת תפקיד של סגן נציב למדינות הקטנות, הדבר מעורר רוגז במדינות הקטנות, כבלגיה, לוקסמבורג, סלובקיה והונגריה, שנאבקו קשה ביחס להכללת עקרון הרוטציה השווה בהצעת החוקה של האיחוד האירופי.

מה קורה באיחוד?

הידוק שיתוף הפעולה הכלכלי עם ארה"ב

אנגלה מארקל, הנשיאה התורנית של האיחוד האירופי, פועלת כבר להידוק שיתוף הפעולה הכלכלי בין האיחוד האירופי לארה"ב. היא הדגישה, כי הידוק הקשרים הכלכליים הם חשובים על רקע התחרות הכלכלית הגוברת מצד מדינות אסיה ודרום אמריקה. בין היתר, מארקל שואפת להגיע לגוש כלכלי בין ארה"ב לאיחוד האירופי תוך שמונה השנים הקרובות.

הטיפול ביחסים הכלכליים עם ארה"ב עמד במרכז הפגישה שהתקיימה בין ג'ורג' בוש, נשיא ארה"ב, לבין מארקל. היא הבהירה לבוש כי תקדיש חלק מזמנה בנשיאות כדי לטפל בקשרים הכלכליים בין ארה"ב לאיחוד האירופי. היא נתמכת ע"י כמה מראשי הממשלות באירופה ביחס להקמת אזור סחר חופשי בין ארה"ב לאירופה, כלומר שלא יהיו חסמים ביחס למסחר וההשקעות.

בין היתר, רוצה מאקל שכבר בזמן הקרוב יגיעו האיחוד האירופי וארה"ב להסכמה ביחס לרגולציה מוסכמת לגבי הפטנטים. גם רוצים להתקדם ביחס להתאמת החוקים בתחום שוקי הכספים וההון, כך שלא יהיו פערים ביחס לדרישות מחברות אירופיות המונפקות בניו-יורק לבין הדרישות של הבורסות האירופיות מחברות הרוצות להיות מונפקות באירופה.

גוש אירופי של 27 מדינות לאחר צירוף בולגריה ורומניה

האיחוד האירופי גדל ב-1 בינואר עם הצטרפות בולגריה ורומניה. מעתה זה גוש אירופי של 27 מדינות עם אוכלוסייה של כ-457 מיליון נפש. מעתה נציבות האיחוד האירופי מזרימה מיליארדי שקל כסיוע כלכלי לשתי המדינות כדי לשפר את המצב הכלכלי בשתי המדינות שהוגדרו עתה כמדינות נחשלות.

צירוף שתי המדינות האלה לאיחוד האירופי נעשה בשורה של התניות. בולגריה ורומניה נדרשות לפעול כנגד השחיתות ופיקוח יעיל יותר על הוצאת הכספים. יש סמכות לנציבות להפסיק את מתן הסיוע אם השיפור בניהול הכספי לא יהיה משמעותי במהלך השנים הקרובות.

האיחוד האירופי החליט שלא לצרף את טורקיה לאיחוד האירופי. גם אין מועד חדש לקבלת טורקיה, לאחר שהוחלט להפסיק את המו"מ עם טמקרה ב-8 מתוך 35 נושאי המו"מ. מי שפעלה להפסקת המו"מ הייתה קפריסין, כי התורכים לא נענו לדרישה לאפשר לאניות מקפריסין לעגון בנמלים הטורקיים.

על רקע המשבר עם טורקיה, לא ברור אם האיחוד האירופי יקבל מדינות נוספות כחברות האיחוד בשנים הקרובות. קרואטיה מבקשת להתקבל כחברה באיחוד, אבל אין נכונות בשלב זה לפתוח בפניה את דלת הכניסה לאיחוד. הנושא הזה ייבדק בעוד שנה, לאור ההתפתחויות שתהיינה. גם אוקראינה רוצה להיות חברה באיחוד, אבל נראה כי לה אין סיכוי להתקבל כחברה בשנים הקרובות. מדינות נוספות המבקשות להיכנס לאיחוד הן סרביה, אלבניה, מונטנגרו, ובוסניה הרצגובינה.

על פי הסיכום של ראשי האיחוד האירופי, תחילה יש לבצע רפורמה בחוקת האיחוד האירופי, לפני שקובעים תאריכי יעד ביחס להרחבת האיחוד האירופי. גם סוכם שיש לדרוש מהמועמדות עמידה בשורה של קריטריונים כדי להתקבל כחברה באיחוד האירופי. לכן, הדיונים בעניין זה יתקיימו בעוד כשנה.

מתחילת ינואר השנה מספר השפות הרשמיות באיחוד האירופי גדל ב-3 ל-23. השפות שהצטרפו הן רומנית, בולגרית ואירית. בשנה החולפת האיחוד הוציא 1.1 מיליארד יורו על תרגום וביאור. הוצאה זו הייתה עבור מתורגמנים שתירגמו 11 אלף פגישות ויותר מ-1.3 מיליון דפי טקסט. אחת התוצאות של ההוצאות הגדלות, שנציבות האיחוד הורתה לפקידים לכתוב קצר יותר כדי שהוצאות התרגום תהיינה קטנות יותר.

חשש למשבר אנרגיה באירופה

שוב חשש למשבר אנרגיה במרכז אירופה. רוסיה החלה לשבש את אספקת הנפט מרוסיה למדינות אירופה דרך הצינור שעובר בבלרוס, הידוע כצינור ה"ידידות". באמצעות הצינור הזה, הזרם הנפט לגרמניה, אוקראינה ופולין.

משבר אנרגיה זו הוא על רקע דרישתה של הרוסיה מבלרוס לשלם מחירים גבוהים יותר עבור הנפט. השפעת הפסקת המשלוחים לזמן קצר צפויה להיות מינימלית, מכיוון שבתי הזיקוק במדינות האיחוד מחזיקים מאגרי נפט אסטרטגיים. אבל שיבוש הזרמת הנפט הרוסי לאירופה פעם נוספת מגביר את חששות ביחס לתלות של אירופה במקורות אנרגיה רוסיים. זאת שנה אחרי שמחלוקת מחירים עם אוקראינה שיבשה זמנית את ייבוא הגז הטבעי מרוסיה לאירופה.

התפתחויות אלה יעניקו עדיפות במוסדות האיחוד האירופי לטיפול בנושאי הבטחת אספקה סדירה של נפט וגז למדינות אירופה. האיחוד ינסה להגיע להסכם עם רוסיה בנושא רגיש זה כבר בזמן הקרוב. גרמניה פועלת כדי להבטיח הספקת הנפט למדינות אירופה בלי שיבושים.

האבטלה בגוש היורו בירידה

שיעור האבטלה בגוש היורו ירד בנובמבר לרמה של 7.6%. זו האבטלה הנמוכה ביותר מאז שהחלה נציבות האיחוד האירופי לפרסם את נתוני האבטלה של אזור גוש היורו ב-1993. ירוסטס, הלשכה לסטטיסטיקה של האיחוד האירופי, ציינה ששיעור האבטלה הגבוה ביותר בגוש היורו היה בשנת 1997 כאשר הגיע ל-9.2%.

- מדד הציפיות העסקיות במדינות האיחוד האירופי היה מתחת לציפיות. הוא ירד מ-110.3 בסוף נובמבר עד ל-110.1 בסוף דצמבר. לפי התחזיות, אמור היה מדד הציפיות העסקיות המשקף אמון של חברות וצרכני בכלכלת האיחוד האירופי להגיע לרמה של 110.4.
- יש לציין, כי למרות ירידת המדד בדצמבר, הוא נשאר ברמות הגבוהות ביותר בשש השנים האחרונות. הוא משקף צמיחה כלכלית מהירה, שיפור בביקוש ועליה ביצוא.

- OECD, הארגון לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי, העריכה שכלכלת גוש היורו תרשום השנה האטה בצמיחה לרמה של 2.2%. זאת לאחר שבשנת 2006 כלכלת גוש היורו רשמה צמיחה בשיעור של 2.6%.

עובדים מבוגרים צרכים להמשיך לעבוד מחשש ממשבר בפנסיות

מחקר של חברת ייעוץ ממליץ בפני ממשלות האיחוד האירופי להגביר את המאמצים להעלות את רמת התעסוקה בגילאים מעל 55 שנאלצו לעמוד בפני משבר פנסיוני בהיקף ניכר. הממשלות נמצאות בסכנה שלא יכובדו ההבטחות הפנסיוניות לאוכלוסייה גדולה, מזהירים האקטוארים של Aon Consulting.

עורכי המחקר מוסיפים, כי הממשלות חייבות לעודד עובדים לחסוך יותר בתוכניות פנסיה פרטיות כדי לתמוך בפנסיו הממלכתיות. אבל כוונה זו לא מתממשת אם העובדים מבליים את 10 שנות העבודה האחרונות לפני היציאה לפנסיה על תמיכות. כישלונם למצוא עבודה ייפגש בחיסכון טווח ארוך ויעמיס על הממשלות הוצאות ניכרות בסיוע להם.

על פי המחקר, מדינות אירופיות הנמצאות במצב הכלכלי העדיף הן אותן מדינות שהתושבים בגילאים 55 ל-64 תורמים לכלכלה ולא יושבים בבית. מאידך, קבוצה של מדינות מתמודדות עם עומס גדול של תקציבים לתמיכה בפנסיות והיא כוללת את בלגיה, סלובניה, יוון, וצרפת.

האיחוד האירופי תובע את שבדיה

הנציבות של האיחוד האירופי החליטה לתבוע את שבדיה בפני בית הדין האירופי על אפליה של קרנות פנסיה זרות. מהלך זה, טוענת הנציבות, מגבילה את התחרות בסקטור קרנות הפנסיה בשבדיה.

הנציבות טוענת כלפי ממשלת שבדיה, שפרמיות המשולמות ע"י מעסיקים שבדיים בקרנות פנסיה המתנהלות במדינה אחרת של האיחוד האירופי מופלות לרעה מאשר פרמיות המשולמות בקרנות פנסיה שבדיות. מסתבר, כי פרמיות המשולמות לקרנות פנסיה זרות מחויבות במס, בעוד שהתשלומים לקרנות פנסיה מקומיות פטורות ממס. אפליה זו מונעת ממעסיקים בשבדיה להצטרף לקרנות פנסיה זרות.

בכתב התביעה של נציבות האיחוד האירופי נטען, כי התקנות השבדיות האלה הן חסם למעבר חופשי של אנשים, שהיא אבן יסוד של אמנת האיחוד האירופי. יתר על כן, שבדיה דחתה פניה לשנות את התקנות המגבילות האלה, אבל סירבה להיענות לבקשה הזו.

גוש היורו

סלובניה הצטרפה לגוש היורו

סלובניה הצטרפה לגוש היורו ב-1 בינואר. היא החברה ה-13 בגוש הזה, שכוללת את אוסטריה, בלגיה, פינלנד, צרפת, גרמניה, יוון, אירלנד, איטליה, לוקסמבורג, הולנד, פורטוגל וספרד. האוכלוסייה בגוש היורו מונה עתה 316.6 מיליון נפש.

הסלובנים ציינו את הנהגת היורו כמטבע רשמי במהלך של העלאת מחירים. תושבי סלובניה התלוננו כי הם מעתה מדינה יקרה יותר מאשר לפני הנהגת היורו. הציפייה היא שמדד המחירים בסלובניה יעלה בחודשים הקרובים.

טרם ברור מי תהיינה המדינות הבאות שתצטרפנה לגוש היורו ומתי. כל מדינה באיחוד האירופי הרוצה להיות חברה בגוש היורו חייבת לעמוד בשורה של קריטריונים, כגירעון קטן

בתקציב הממשלתי, אינפלציה נמוכה ושליטה על ההוצאות. המועמדות להצטרפות במהלך השנתיים הקרובות הן אסטוניה ולאטביה.

ה-OECD: היורו אינו הסיבה לקשיים הכלכליים באירופה

צוות של הארגון לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי (OECD) גורס, כי על ממשלות האיחוד האירופי לחדול מלתלות את האשם בקשיים כלכליים הפוקדים את גוש היורו, ותחת זאת עליהן להגמיש את שוקי העבודה שלהן ולרסן את הגירעונות בתקציבים שלהן. המסר של הארגון למדיניות גוש היורו, כי רק הן עצמן יכולות להפוך את היורו לסיפור הצלחה.

הסקירה השנתית של הארגון ביחס ליורו קובע, כי הבעיות הכלכליות אותן חווה הגוש הן בחלקן הגדול מבוניות. מכאן, שהפתרונות מצויים בחלקם הגדול בידי ממשלות האיחוד. בין היתר, מציע הצוות להקל בחקיקה על פיטורי עובדים, לחזק את גמישות השכר ע"י צמצום השימוש בהסדר שכר קולקטיביים, לצמצם את היקף החסמים הביורוקרטיים בכל הקשור לניידות עובדים ופתוח את שוקי השירותים והפיננסים לתחרות. הדו"ח אף מדגיש, כי הגברת הליברליזציה אין פירושה שרק כמה מדינות ינקטו בצעדים הכרחיים, אלא היא נוגעת לכולם וגם הכרחית לעתידו של המטבע האחיד ככלל.

ניתוחי כלכלני הארגון לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי אינם מצליחים להדוף את גלי הביקורת המושמעים על ביצועי היורו. בכלי התקשורת האירופאים תולים את הקולר ביורו כגורם להאטה בצמיחה הכלכלית, לקצב איטי בגידול היצוא ולעליה באבטלה.

חמש שנים ליורו: המאזן

באירופה חגגו החודש חמש שנים להנהגת היורו כמטבע אחיד של אירופה. החגיגות עומדות בסימן של ביקורת גוברת והולכת על המהלך המוניטארי. סקרי דעת הקהל שנערכו בשבועיים האחרונים במדינות אלה, מצביע שהולך וגדל מספר המסתייגים מהיורו. חלק גדל ממנהיגי צרפת ואיטליה, מהמדינות המובילות באיחוד האירופי, יוצאים בביקורת גלויה כנגד היורו ואף ממליצים לבחון חזרה למטבעות הלאומיים.

עדיין יש בתי עסק ומסעדות במדינות גוש היורו, שממשיכים להגיש חשבונות במטבעות מקומיות ולא נקובים ביורו, כי הלקוחות מעדיפים אותם. הם פשוט לא התרגלו לבצע את החישובים ביורו, מספר דיפלומט אירופאי בכיר, שביקר בכמה ממדינות אירופה והופתע לגלות כי קיבל חשבונות בפרנקים צרפתיים, בלירטות איטלקיות ובמארקים גרמניים ולא ביורו. לפי סקרים, כרבע מהאוכלוסייה בצרפת ממשיכים לחשב את המחירים בפרנקים ולא הסתגלו לעידן היורו.

מאידך, דווקא התיירים נהנים מהנהגת היורו ב-13 ממדינות האיחוד האירופי. הם אינם צריכים יותר לקחת אתם שטרות ומטבעות של מדינות שונות ויכולים להסתפק בשטרות היורו. התיירים גם יכולים לבצע השוואת פשוטה של המלונות, המוצרים השונים ושכירת הרכב בין מדינות האיחוד האירופי, דבר שלא הצליחו לבצע במהירות בעבר והיו זקוקים לקחת אתם מכונת חישוב ולגלות בקיאות בשערי החליפין.

אבל עדיין במקומות שונים באירופה, כולל צרפת גרמניה ואיטליה, אתה מוצא שלצד המחירים הנקובים ביורו, עדיין נוקבים את המחירים בפרנקים צרפתיים, בלירטות איטלקיות ובמארקים גרמניים. הדבר מוסבר בכך שזה נועד לסייע לאזרחים הוותיקים להתמצא במערכת המחירים הנקובה. תופעה זו תימשך כנראה עוד כמה שנים, עד שיצליחו לשרש את השימוש ביורו.

חלום הנהגת מטבע אחיד באירופה היה מאבני היסוד של הקמת השוק האירופי המשותף. היה ברור למייסדי השוק המשותף, שיצליחו לקדם במהירות את הקמת הגוש הכלכלי האירופי ויצירת שוק אירופי אחיד, באמצעות מעבר למטבע אחיד. למעשה היה זה ב-1991 שהגיעו נשיא צרפת דאז פרנסוא מיטראן והקאנצלר הגרמני, הלמוט קוהל, להסכם שעל פיו צרפת תתמוך באיחוד שני חלקי גרמניה תמורת איחוד הפרנק והמארק, אשר הוביל להקמת הגוש המוניטארי. הסכם זה היה למורת רוחם של התעשיינים הגרמניים.

לאחר חבלי לידה של יותר מעשור הצליחו להנהיג את היורו. היה זה ב-1 בינואר 2002 שהחלום הזה התגשם, כאשר 12 מדינות החברות באיחוד האירופי נכללו בגוש היורו, בלגיה, אוסטריה, צרפת, פינלנד, גרמניה, יוון, אירלנד, איטליה, לוקסמבורג, הולנד, פורטוגל, ספרד, והולנד. מדינות אלה עמדו בקריטריונים של גודל הגרעון בתקציב, שיעור אינפלציה נמוך, שיעור גידול התוצר ועוד. כל המדינות האלה נמצאות עתה בשליטת בנק מרכזי אירופאי, הקובע מדי חודש את שערי הריבית. 3 ממדינות האיחוד לא הסכימו להנהגת היורו, כאשר הבולטת היא בריטניה. למרות הניסיונות להשפיע על ממשלת בריטניה להצטרף לגוש היורו, היא דחתה את הלחצים האלה כי אינה מוכנה לוותר על העצמאות המוניטארית שלה. גם הסקטור העסקי בבריטניה הביע התנגדות להצטרף לגוש היורו, כי הדבר היה פוגע בשיעור הצמיחה של המשק הבריטי. הבריטים סבורים כי החלטה זו הייתה מוצדקת ואינם מצטערים היום שאינם נמצאים בגוש היורו.

הנחת היסוד בעת הנהגת היורו הייתה שיהיה זה המטבע החזק ביותר אחרי הדולר, ובצד הין היפאני. אף הייתה הערכה שאירופה תיהפך למעצמה כלכלית חזקה, ותוך עשור אף תעבור את הכלכלה האמריקאית ככלכלה מובילה בעולם. חלק מתחזית זו מתגשמת בשנתיים האחרונות ביחס למטבע האירופי האחיד. בחודשים האחרונים מעדיפים חלק גדול ממפיקות הנפט הגדולות להשקיע את ההכנסות ביורו, במקום בדולר בלבד, כפי שנהגו במשך שנים. גם איראן הכריזה באחרונה כי תעדיף להשקיע את ההכנסות ממכירת הנפט ביורו, מתוך כוונה לערער את הדולר כתגמול לסנקציות של האו"ם ביחס לפיתוח הגרעיני. למעשה, בעולם נתפס היורו כמטבע גלובלי יציב, על אף ספקות רבים שהביעו אנליסטים כשהושק היורו לראשונה. בשנים האחרונות היורו הפך כרזבת מט"ח של ממשלות רבות, כולל סין.

במהלך חמש שנות היורו, המטבע האירופי הלך והתחזק בניגוד לתחזיות השליליות שליוו את הנהגתו. בעת הנהגת היורו בתחילת ינואר 2002, היה שערן 0.85 דולר. במהלך השנה הראשונה להנהגת היורו היו תנודות של עליות וירידות בשער הין, כי התושבים האירופאים התקשו להסתגל למטבע האירופי האחיד. מאז תחילת 2003 החלה הנסיקה כלפי מעלה של היורו, כאשר באמצע היורו הגיע לשער שיא של 1.34 דולר על רקע החולשה הנמשכת של הדולר. במהלך החודשים האחרונים חלה ירידה בערך היורו, כאשר התנודות בין 1.20 דולר ל-1.27 דולר ליורו.

יש חילוקי דעות אם ההתחזקות של היורו ביחס לדולר סייעה לכלכלת אירופה. חלק גדול מהתעשיינים זועם שהיורו החזק פוגע קשה ביצוא האירופי. השערים הגבוהים הם המקור לאינפלציה הגדולה באירופה, להעברת מפעלים ממערב אירופה למזרח אירופה בשל ההתייקרויות הגדולות, ולגידול במספר המובטלים. הנטישה של מפעלים בצרפת ובגרמניה שעברו למזרח אירופה אופייני למפעלי הרכב שהעבירו מפעלים לסלובקיה, לצ'כיה, ולרומניה.

במהלך השנה האחרונה נהג הבנק האירופי המרכזי במדיניות מוניטארית נוקשה. הבנק העלה שש פעמים בשנה החולפת את שיעור הריבית. שיעור הריבית העלה אותו מ-2% ל-3.5%. על פי דיווחים, הבנק האירופי ימשיך לעלות את שיעור הריבית במיוחד נמתחה ביקורת על שיא הבנק האירופי המרכזי, ז'אן קלוד טירשה, שמאשימים אותו מדינות אירופה כדיקטטור הכלכלי, כאשר אינו קשוב לקובלנות של מגזרים עסקיים.

בצרפת, המדינה שתמכה בהנהגת היורו, מתגבשת חזית של כל המפלגות התוקפות את שיטת היורו. הם לא מסתירים את הזעם כלפי ייקור הריבית ע"י הבנק האירופי המרכזי.

התרעומת היא כה קשה נגד הבנק האירופי המרכזי שאף ראש ממשלת צרפת, דומניק דה ווילפן יצא בקריאה לפוליטיקאים באירופה ליטול בחזרה לידם את הפיקוח על הכלכלות הלאומיות שלהם, כאשר המטרה היא להבהיר את מדיניות שער החליפין. המשמעות היא החרת השליטה על הריבונות הכלכלית. בשלב ראשון הציע ראש ממשלת צרפת לתת לשרי האוצר של מדינות האיחוד את היכולת להיות מעורבים בטיפול במטבע האחד, שהמשמעות היא מעורבות בקביעת שערי הריבית, תוך צמצום הסמכויות הבלעדיות שיש לבנק האירופי המרכזי. מאידך, נציב העניינים המוניטאריים של האיחוד האירופי, יואקין אלמוניה, מציג את היתרונות של הנהגת היורו. הוא מציין, כי האינפלציה ושיעורי הריבית מעולם לא היו כל כך נמוכים באירופה במשך זמן כה רב. אלמוניה מוסיף, כי היורו חסך לאיחוד את "משבר המטבע וספקולציות השוק" מהם סבלו המטבעות הישנים של אירופה. היורו היה יציב וחזק, הפך את היבוא לזול יותר ואת התיירות ברחבי אירופה לקלה יותר. גם פקידי בנק האירופי המרכזי ציינו בגאווה את חוזקו של היורו וערך שטרי היורו במחזור שעוברים את השווי של שטרי הדולר במחזור.

גם סקר של גאלופ שנערך במדינות אירופה, קובע כי צרכנים רבים באירופה עדיין מתקשים להשתמש במטבע האחד. ארבעה מתוך 10 אירופאים לא מתמצאים ביורו. יתר על כן, ברכישות הגדולות, כקניית בתים או מכוניות, מעדיפים לעשות את החישובים במטבעות הישנים. על פי הסקר, 41% מהמשתתפים מתקשים עם היורו, כאשר 15% מתקשים מאד להשתמש במטבע.

על פי הסקר, המדינות שמסתדרות הכי טוב עם היורו הן אירלנד ולוקסמבורג. לפי נתוני הסקר, באירלנד ציינו 81% מהנשאלים כי אין להם שום בעיה בשימוש במטבע, בעוד שבלוקסמבורג אמרו 77% מהנשאלים כי אין להם בעיה. מאידך באיטליה הביעו 56% מהנשאלים כי יש להם בעיות בשימוש ביורו.

מיסוי באיחוד

חברות עוברות לשוויץ בשל שיעורי מס החברות הנמוך

גדל מספר החברות הרב לאומיות המעבירות את המטות האירופאיים שלהן ממדינות האיחוד האירופי לשוויץ. הדבר נעשה בשל שיעורי מס החברות הנמוך הנהוגים בשוויץ.

מס החברות בשוויץ עומד על רמה ממוצעת של 21.3%. המס נמוך בשיעור ניכר ממדרגת מס החברות במקומות אחרים באירופה ובאסיה. בתוך שוויץ עצמה יש הבדלים בין המחוזות בשיעורי המס, כאשר מס החברות בציריך עומד במרכז טבלת שיעורי מס החברות בשוויץ.

במהלך השנים האחרונות הולך וגדל מספר החברות הרב לאומיות שהחליטו להעביר את המטות לשוויץ. כבר העבירו לשוויץ את המטות ג'נרל מוטורס, היולט פאקרד, פייזר, ופרוקטור אנד גמבל. באחרונה החליטה אף יצרנית המזון והמשקאות קראפט להעביר את המטה האירופי שלה לשוויץ כדי ליהנות משיעור מס החברות הנמוך.

בלגיה מנהיגה מע"מ קבוצתי

בלגיה מנהיגה מע"מ קבוצתי. ההסדר החדש ייכנס לתוקף ב-1 באפריל 2007. על פי התקנות, אנשים המתגוררים בבלגיה מבצעים עסקות החייבות במס. מאידך, בעלי חברות המחזיקות במניות ולא חייבים במע"מ לא יוכלו להתאגד בקבוצה ולשלם מע"מ

קבוצתי. למעשה, רק בלגים החייבים במס או אנשים זרים שיש להם כתובת קבוצה לצרכי מע"מ בבלגיה יוכלו להיות חברים במע"מ הקבוצתי. גם חייב להיות קשר פיננסי ישיר או עקיף בין המשתתפים לקבוצה.

דרישה נוספת היא שהפעילות העסקית העיקרית בין חברי הקבוצה היא דומה, שיש קשר בין הפעילויות, או שלחברי הקבוצה יש מטרה כלכלית דומה. לבסוף, הדרישה היא שחברי הקבוצה ינהלו ע"י אותו אדם, יהיו תחת הנהגה זהה או פעילותם תאורגן בהסכמה משותפת.

התוצאה היא, שקבוצת המע"מ נחשבת כנישום אחד מבחינת המע"מ. מכאן, שהספקת מוצרים או שירותים בין חברי קבוצת המע"מ לא יהיו חייבים מע"מ. ואילו הוספת מוצרים או שירותים ע"י גורם שלישי לחבר קבוצת המע"מ ייחשב כאילו נעשה לקבוצה. בעוד שהספקת מוצרים או שירותים ע"י חבר קבוצת המע"מ תיחשב כעסקה שנעשה ע"י קבוצת המע"מ.

היתרונות של שיטת קבוצת המע"מ היא חיסכון בניירות, והתחשבנות עם קבוצת מע"מ אחת. הדבר ימנע טעויות בחישובי המע"מ על עסקות בין חברות בקבוצת המע"מ. הדבר גם יבטיח תזרים כספי חיובי.